

POHJOIS-KARJALAN
MAAKUNTAKORKEAKOULU

**Outokumpu
Polvijärvi**

**Koulutus-, kehittämis- ja innovaatio-suunnitelma
vuosille 2010–2013**

Pohjois-Karjalan maakuntakorkeakoulu
Luonnos 13.1.2010

I YLEISTÄ

1. MAAKUNTAKORKEAKOULUN TEHTÄVÄT

Maakuntakorkeakoulun keskeisenä tehtävänä on lisätä korkeakoulujen ja yliopistojen yhteistyötä, vahvistaa niiden alueellista palvelutoimintaa sekä mahdollistaa opiskelumahdollisuuksien ja muiden palvelujen tasa-arvoinen saatavuus kampuspaikkakuntien ulkopuolella osana korkeakoulujen alueellisen kehittämisen tehtävää.

Maakuntakorkeakoulun toiminta perustuu maakunnan korkeakoulujen ja yliopistojen osaamiseen, jota täydennetään kansallisella ja kansainvälisellä verkostoyhteistyöllä. Toiminnan lähtökohtana ovat seudulliset elinkeinoelämän ja julkisen sektorin sekä asukkaiden koulutus-, osaa- mis- ja kehittämistarpeet.

Maakuntakorkeakoulun keskeiset tehtäväkokonaisuudet ovat koulutuspalvelut, tutkimus- ja kehittämispalvelut sekä innovaatiopalvelut. Toiminta perustuu ensisijaisesti seudun asukkaiden, elinkeinoelämän ja julkisen sektorin tarpeisiin.

Koulutuspalveluihin maakuntakorkeakoulussa kuuluu korkeakoulujen sivistystehtävään liittyvien opiskelumahdollisuuksien tarjoaminen, tutkintotavoitteiset opinnot, ammatillinen täydennyskoulutus ja henkilöstökoulutus. Koulutustoiminnan tavoitteena on vastata sekä yksilöityihin että laajempiin koulutustarpeisiin. Tehtävän toteuttaminen edellyttää joustavien ja helposti saavutettavien opiskelumahdollisuuksien lisäksi lähellä olevia ja toimivia neuvonta- ja ohjauspalveluja.

Tutkimus- ja kehittämispalvelujen tavoitteena on vastata elinkeinoelämän ja julkisen sektorin kehittämistarpeisiin tekemällä tunnetuksi korkeakoulujen palveluja ja tuomalla ne lähelle seudullisia toimijoita. Tutkimus- ja kehittämistoimintaan kuuluu sekä seudullisten toimijoiden yleisiin että yksilöityihin tutkimus- ja kehittämistarpeisiin vastaaminen.

Innovaatiopalvelujen lähtökohtana maakuntakorkeakoulussa ovat kysyntälähtöisyys ja käytäntöpainotteisuus. Tavoitteena on tukea alueella syntyvien innovaatioaihioiden toteuttamista uusiksi tuotteiksi, palveluiksi ja käytännöiksi hyödyntämällä koko korkeakouluverkoston osaamista ja palveluja. Kysyntälähtöisyys antaa aihioita myös korkeakoulujen koulutus- sekä tutkimus- ja kehitystoiminnalle.

Maakuntakorkeakoulun toiminnan ohjaamiseksi seudulla laaditaan koulutus-, kehittämis- ja innovaatio suunnitelma (aikaisemmin toimenpideohjelma). Suunnitelmassa tuodaan esille strategisia kokonaisuuksina koulutustoiminta, tutkimus- ja kehittämistoiminta ja innovaatiotoiminta. Koulutus-, kehittämis- ja innovaatio suunnitelma koostuu kolmesta osasta: *yleinen osa, strateginen osa ja toteutusosa*.

Suunnitelman strateginen osa ja toteutusosa ovat ennakoivia ja niissä on huomioitu seudulliset tulevaisuuden koulutus- ja osaamistarpeet. Toteutusosassa esitetään näiden kokonaisuuksien sisältämät palvelut ja toimenpiteet. Koulutus-, kehittämis- ja innovaatio suunnitelmaa toteuttavat yhteistyössä seudulliset toimijat, korkeakoulutoimijat yhteistyöverkostoineen ja

(maakunta)korkeakouluasiamies. Esille nousseisiin tarpeisiin pyritään vastaamaan joustavasti ja suunnitelmallisesti.

2. MAAKUNTAKORKEAKOULUN SEUDULLISEN TOIMINNAN ORGANISOITUMINEN OUTOKUMMUSSA JA POLVIJÄRVELLÄ

Pohjois-Karjalan maakuntakorkeakoulun seudullinen ohjausryhmä aloitti toimintansa keväällä 2007. Ohjausryhmä on kokoontunut pääsääntöisesti kolme kertaa vuodessa. Seudullista koulutuksen, osaamisen ja kehittämisen toimenpideohjelmaa kokoava työryhmä antoi ehdotuksensa toimenpideohjelmasta seudulliselle ohjausryhmälle loppuvuodesta 2007. Pohjois-Karjalan maakuntakorkeakoulun seudulliseen toimenpideohjelmaan koottiin Outokummun ja Polvijärven näkemykset seudun koulutuksen ja osaamisen kehittämisestä lähivuosien aikana. Toimenpideohjelman tavoitteita ja toimenpiteitä päätettiin syventää ja ajanmukaistaa tarpeen vaatiessa seudullisen ohjausryhmän työskentelyllä.

Päivitystyö 2009

Alkukesästä 2009 seudullisen toimenpideohjelman päivittämiseksi päätettiin muodostaa ohjausryhmää pienempi päivitystyöryhmä. Muun muassa yleisen taloudellisen tilanteen muuttuminen ja tarkempien koulutus-, osaamis- ja kehittämistarpeiden esiin saaminen katsottiin tärkeiksi päivitystyötä eteenpäin vieviksi asioiksi. Työryhmän tehtävänä on ollut konkreettisten toimenpiteiden esittäminen seudulliselle ohjausryhmälle. Päivitystyöryhmä on kokoontunut 2.6., 22.9. ja 26.11.2009. Toimenpideohjelman nimi muutettiin seudulliseksi koulutus-, kehittämis- ja innovaatio suunnitelmaksi.

Korkeakouluasiamies

Maakuntakorkeakoulun korkeakouluasiamiehen työpanoksen toivotaan tulevaisuudessa palvelevan myös Outokummun ja Polvijärven aluetta Pielisen Karjalan mallin mukaisesti. Koulutuskoordinaattorin tehtäviä ovat aikuisopiskelijoiden neuvonta ja ohjaus, koulutustarvekartoitukset ja kehittäminen sekä verkostojen luominen seudulla. Keskeisellä sijalla tulee olemaan myös T&K-toimintojen kehittäminen ja tarpeiden esiin nostaminen. Rahoitusta seudullisen korkeakouluasiamiehen toiminnalle vuosiksi 2010–2013 on haettu (KOKO-ohjelma¹).

Ohjausryhmätyöskentely

Vuoden 2010 alussa Pohjois-Karjalan maakuntakorkeakoulu vakinaistettiin osaksi Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun toimintaa. Pohjois-Karjalan maakuntakorkeakoulun seudullisten ohjausryhmien toiminta jatkuu ja se kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. Seudullisen ohjausryhmän toimintaan pyritään saamaan vahvempi elinkeinoelämän edustus (yrittäjäjärjestö tai yritykset) seudullisen kehittämis-yhtiön lisäksi. Koulutus-, kehittämis- ja innovaatio suunnitelman toteuttaminen tapahtuu koulutusorganisaatioiden ja seudullisten toimijoiden yhteistyönä. Outokummun ja Polvijärven alueella Pohjois-Karjalan maakuntakorkeakoulun yhdyshenkilönä toimii toistaiseksi yritysneuvoja Raimo Tölli JOSEK Oy:stä.

¹ Kilpailukyky- ja koheesio-ohjelma vuosille 2010–2013.

3. OUTOKUMMUN JA POLVIJÄRVEN NYKYTILAN ARVIOINTIA JA TULEVAISUUDEN VISIOITA

Pohjois-Karjalan maakunnan heikkouksina voidaan pitää syrjäistä sijaintia, yrityskulttuuriin ohuutta, nuorten ja työikäisten poismuuttoa sekä rakenteellista työttömyyttä. Itä-Suomelle tyypillinen piirre on myös väestön ikääntyminen. Nykyisen taloudellisen tilanteen johdosta myös nuorten työttömyys on voimakkaasti kasvanut, mikä osaltaan lisää sosiaalisen syrjäytymisen vaaraa.

Joensuun seutukuntaan kuuluvat Outokummun kaupunki ja Polvijärven kunta muodostivat aiemmin Outokummun seudun. Outokumpua ja erityisesti Polvijärveä kuvaa harva asutus kuntakeskuksen ulkopuolella. Seudulla koulutustaso on koko maan lukujen keskiarvoja matalampi.

3.1. Väestö

Outokumpu on 7 497 asukkaan kaupunki. Väestö on keskittynyt kaupungin taajamaan, jossa asukkaita on noin 5 200. Polvijärvi on Outokumpua maaseutumaisempaa, ja kunnassa asuu 4 821 ihmistä. Outokummun asukasluku laski 54 henkilöllä ja Polvijärven 22 henkilöllä tammi-marraskuun 2009 aikana. Vastaavana aikana koko maakunnan väkiluku laski kaikkiaan 178 henkilöllä.² Väestön ikärakenne on siirtymässä jatkuvasti iäkkäämpiin ihmisiin. Taulukossa 1 on esitetty kuntien väestöennusteet vuoteen 2040 saakka.

Taulukko 1. Outokummun ja Polvijärven väestöennuste vuosille 2009–2040. Tilastokeskus.³

	2009	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040
Pohjois-Karjala	165 701	165 286	163 632	162 485	161 684	160 874	159 726	158 184
Outokumpu	7 475	7 404	7 159	6 983	6 857	6 747	6 644	6 532
Polvijärvi	4 795	4 749	4 561	4 425	4 341	4 273	4 206	4 137
Joensuun seutu	116 787	117 121	118 536	119 529	120 304	120 779	120 803	120 390

3.2. Talous ja työllisyys

Suomen talous supistui vuoden 2009 aikana tuntuvasti. Vaikka maailmantalouden pahin taantumavaihe on jäämässä taakse, elpyminen tulee kuitenkin vielä olemaan hidasta. Työllisyys on nopeasti heikkenemässä ja työttömyys kasvussa. Työllisyystilanne heikkenee tuntuvasti myös vuoden 2010 aikana.⁴

Outokummun työpaikkaomavaraisuus on 103,4 prosenttia ja Polvijärven 79,9 prosenttia (2007)⁵. Outokummun työvoima on 3 249 ja Polvijärven 2 121 henkilöä. Työttömien määrä lisääntyi vuoden aikana Lieksaa lukuun ottamatta kaikissa Pohjois-Karjalan kunnissa:

² Väestömuutosten ennakkotietoja kunnittain vuodelta 2009 (tammi-marraskuu). Pohjois-Karjalan maakuntaliitto 17.12.2009. Tilastokeskus.

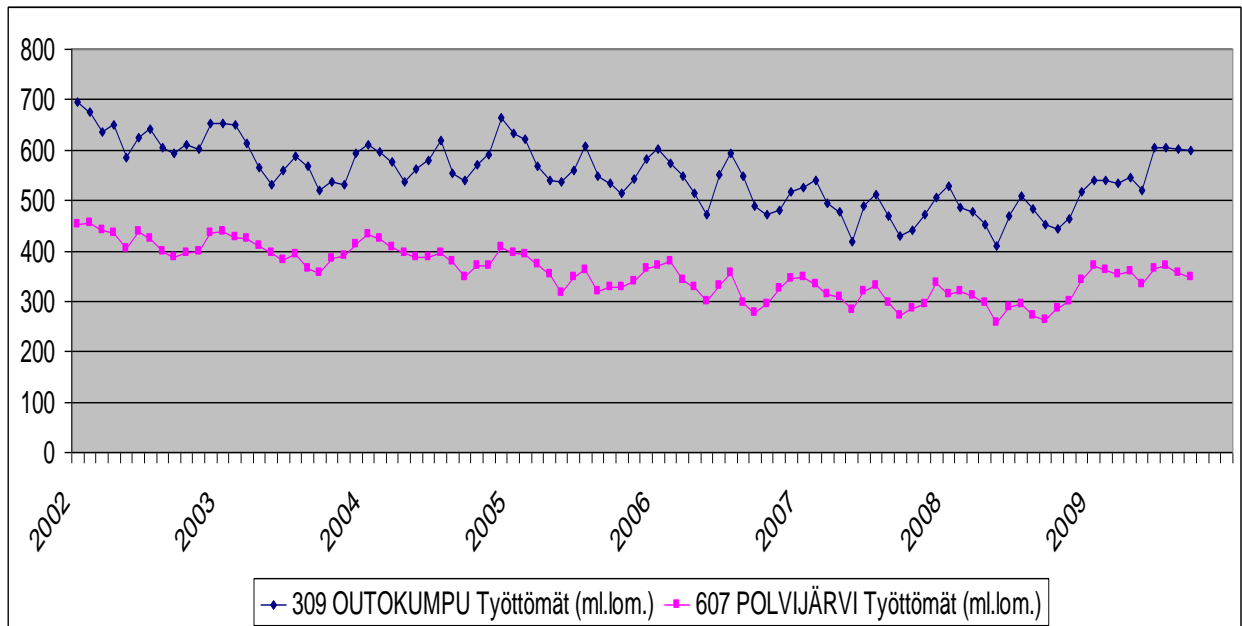
³ Pohjois-Karjalan maakuntaliitto. 30.9.2009. Tilastokeskus.

⁴ Suhdanekatsaus 2/2009. Valtiovarainministeriö. http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/02_taloudelliset_katsaukset/20090616Suhdan/name.jsp. Tiedot 22.6.2009.

⁵ Kunnat.net. Kuntaliitto. 24.11.2009.

suhteellisesti eniten Tohmajärvellä (41 %, 114 henkilöä) ja Outokummussa (37 %, 165 henkilöä). Lokakuun lopussa 2009 työttömyysasteella mitaten vaikein tilanne oli Outokummussa (18,8 %, 610 henkilöä), Tohmajärvellä (17,3 %), Rääkkylässä (16,8 %) ja Polvijärvellä (16,6 %, 352 henkilöä).⁶ Työttömien työnhakijoiden määrän muutokset kuukausittain vuosien 2002 ja 2009 välillä on nähtävissä taulukosta 2.

Taulukko 2. Työttömät työnhakijat Outokummussa ja Polvijärvellä vuosina 2002–2009. Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto.

Alueen yritys rakenne on pienyritysvaltainen: valtaosa yrityksistä työllistää alle neljä työntekijää ja yli viisikymmentä henkilöä työllistäviä yrityksiä on vain muutama. Toimipaikkojen lukumäärä alueella on alhainen. Väestön pääasiallinen toiminta Outokummussa ja Polvijärvellä vuosina 2004–2007 on nähtävissä liitteestä 1. Työpaikat toimialoittain vuonna 2006 jakaantuivat liitteessä 2 esitetyllä tavalla.

Outokummussa suurin yksittäinen toimiala on teollisuus. Seuraavaksi suurimmat toimialat ovat terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut, kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut sekä koulutus. Polvijärvellä muita toimialoja huomattavasti suurempana erottuu maa-, riista- ja metsätalous, jota seuraavat terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut, teollisuus ja rakentaminen.

Kaikkiaan teollisuudessa oli 1 137 työpaikkaa Outokummussa vuonna 2008, ja teollisuustyöpaikkojen lisäys oli 12 työpaikkaa vuodesta 2007 vuoteen 2008.⁷ Outokummussa suurimmat työllistäjät teollisuustyöpaikkojen osalta ovat perusmetallien ja metallituotteiden valmistus (401 työntekijää), koneiden ja laitteiden valmistus (202 työntekijää), kumi- ja muovituotteiden valmistus (192 työntekijää) sekä elintarvikkeiden ja juomien valmistus (139 työntekijää).⁸

⁶ Pohjois-Karjalan työllisyystilanne 30.10.2009. TE-keskuksen tiedote 24.11.2009.

⁷ Teollisuustyöpaikat kunnittain vuosien 2007 ja 2008 lopussa. 24.11.2009.

⁸ Teollisuustyöpaikat toimialoittain ja kunnittain vuoden 2008 lopussa (TOL-2002). Lähde: Pohjois-Karjalan maakuntaliiton teollisuusyritysrekisteri.

Polvijärvellä on tunnusomaista aktiivinen elinkeinojen kehittämistoiminta ja kunnan toiminnassa pienyrittäjyyden edistäminen onkin keskeisenä painopistealueena. Polvijärvellä on viime aikoina syntynyt lisää teollisia työpaikkoja, joista merkittävimpiä kasvualoja ovat puutuote- ja muoviala sekä korkean teknologian yritykset. Uutta Polvijärvellä on kivialan tuotanto, jonka raaka-aineena käytetään Polvijärven vuolukiveä.

Polvijärvellä teollisuustyöpaikat vähenivät 49 työpaikkaa vuodesta 2007 vuoteen 2008. Kaikkiaan teollisuudessa oli 265 työpaikkaa vuonna 2008.⁹ Polvijärvellä suurimmat työllistäjät teollisuustyöpaikkojen osalta ovat puu- ja paperituotteiden valmistus, metsäteollisuus (85 työntekijää), mineraalien kaivu (48 työntekijää) ja kumi- ja muovituotteiden valmistus (33 työntekijää).¹⁰

3.3. Koulutustaso Outokummussa ja Polvijärvellä vuonna 2007

Seudulle tyypillistä on koko maan ja Joensuun ydin seudun lukuja alhaisempi koulutustaso. Taulukosta 3 nähdään, että tutkinnon suorittaneita yli 15-vuotiaita on Outokummussa (59,5 %) ja Polvijärvellä (55,4 %) huomattavasti vähemmän kuin Joensuussa (71,3 %). Joensuussa tutkinnon suorittaneiden osuus on koko maan lukuihin verrattuna suurempi kaikilla koulutusasteilla. Kunnissa keskiasteen tutkinnon suorittaneiden prosentuaalisissa osuuksissa ei ole suuria eroja. Korkea-asteen tutkintoja on Outokummussa (15,4 %) ja Polvijärvellä (12,1 %) suhteessa huomattavasti vähemmän kuin Joensuussa (27,9 %) ja koko Suomessa (26,3 %). Kuntien koulutus rakenne vuosina 2005–2007 on nähtävissä myös liitteestä 3.

Taulukko 3. Tutkinnon suorittaneet koulutusasteen mukaan vuonna 2007. Tilastokeskus.¹¹

	Tutkinnon suorittaneet		Keskiasteen tutkinto		Korkea-asteen tutkinto		Alin korkeaste	Alempi korkeakouluaste	Ylempi korkeakouluaste	Tutkijakoulutus
	Yhteensä	Osuus 15 vuotta täyttän.	Yhteensä	Osuus 15 vuotta täyttän.	Yhteensä	Osuus 15 vuotta täyttän.				
	henkeä	%	henkeä	%	henkeä	%				
Suomi	2 854 361	64,8	1 697 907	38,5	1 156 454	26,3	488 510	333 741	302 088	32 115
Pohjois-Karjala	89 324	63,4	60 137	42,7	29 187	20,7	13 312	8 786	6 249	840
Joensuu	35 073	71,3	21 360	43,4	13 713	27,9	5 384	4 153	3 555	621
Outokumpu	3 952	59,5	2 928	44,1	1 024	15,4	523	331	163	7
Polvijärvi	2 327	55,4	1 821	43,4	506	12,1	270	139	94	3

3.4. Seudulliset elinkeinopoliittiset valinnat ja yhteistyö

Joensuun seudullista yhteistyötä koordinoi alueen kehittämissyhtiö JOSEK Oy. Kehittämissyhtiön toiminnan perustana on elinkeinorakenteen vahvistaminen ja monipuolistaminen sekä seudun kilpailukykyyn kehittäminen ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksien parantaminen. JOSEK Oy:llä on toimipiste Outokummussa, jossa käytännön yritysneuvonnasta vastaa yritysneuvoja. Outokummun toimipisteen tavoite on Josek Oy:n erityisasiantuntijuuden ja erityisosaamisen hyödyntäminen tehokkaasti yritysten globalisaatiokehityksessä ja Outokummun markkinoinnissa Suomen ja Euroopan vahvana metallikeskuksena.

⁹ Teollisuustyöpaikat kunnittain vuosien 2007 ja 2008 lopussa. 24.11.2009.

¹⁰ Teollisuustyöpaikat toimialoitain ja kunnittain vuoden 2008 lopussa (TOL-2002). Lähde: Pohjois-Karjalan maakuntaliiton teollisuusyritysrekisteri.

¹¹ Pohjois-Karjalan maakuntaliitto. 23.1.2009. Tilastokeskus.

Alkavien yritysten neuvontapalvelut ostetaan Pohjois-Karjalan Uusyrityskeskus ry:ltä, jonka yritysneuvoja on tarvittaessa tavattavissa paikkakunnalla. Toimitilojen hankinnasta ja kunnossapidosta vastaa Outokummun seudun teollisuuskylä Oy. Outokummun seudulla toimii muovi- ja metallialan yritysten synergiaverkosto Synertec. Synertec-yritykset muodostavat merkittävän osaamiskeskittymän Outokumpuun.

II STRATEGINEN OSA

4. KOULUTUSTOIMINTA

Pohjois-Karjalan maakuntaohjelman mukaan maakuntaa tulee kehittää kumppanuushengessä alueellista tasa-arvoa ja alueellista kilpailukykyä vahvistaen, ennakoiden tulevaisuutta ja varautuen sen tuomiin haasteisiin. Maakunnan aluekehityksen kannalta keskeinen kysymys on työvoima, sen saatavuus, riittävyys, osaaminen ja toisaalta työllistyvyys. Osaamis- ja koulutusjärjestelmä ovat kehittämisessä avainasemassa.

Aikuiskoulutuksen lisääntyessä työssäkäynnin ja opiskelun vuorottelu lisääntyy tulevaisuudessa. Yrityksissä on näkyvissä selkeä tarve lisäkouluttaa henkilöstöä myös tutkintotavoitteisesti, jolloin tutkintojen suorittamiseen onkin löydettävä uusia malleja, jotka motivoivat työssäkäyviä tutkintojen suorittamiseen. Työvoimapolitiittinen koulutus on keskeisellä sijalla työvoiman tarpeen ennakoinnissa ja työttömyyden ennakoivassa ehkäisyssä. Osaamisen pullonkaulojen tunnistamiseksi on luotava koulutusta, joka vastaa todellista kysyntää työmarkkinoilla. Käytännössä tämä tarkoittaa lisää muuntokoulutusta, koska nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä ennakointi on yhä vaikeampaa.

4.1. Koulutusmahdollisuudet ja -tarjonta

Perusasteen jälkeistä koulutusta tarjoavat Outokummun ja Polvijärven lukiot. Lisäksi toisen asteen koulutustoimijoita ovat Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän ammattiopisto ja aikuisopisto. Muun toisen asteen koulutuksen ja korkea-asteen koulutuksen suhteen seutu on muun muassa Joensuun tarjonnan varassa. Joensuun seudun kansalaisopisto tarjoaa vapaan sivistystyön opintoja ja Keski-Karjalan musiikkiopisto taiteen perusopetusta.

Korkeakoulutustarjonnan merkitys kunnalle näkyy lähinnä yleisen hyvinvoinnin kasvuna, koska koulutus tarjoaa virikkeitä ja mahdollisuuksia asukkaille sekä lisää usein alueen kulttuuritarjontaa. Alueen ja kunnan imagon kohottamisessa korkeakoulutusmahdollisuuksien merkitys on suuri. Koulutusmahdollisuudet parantavat asukkaiden pysymistä paikkakunnalla: kun alueella on ihmisiä, tarvitaan palveluja ja edelleen palveluntuottajia ja mahdollisesti myös uusia yrittäjiä palveluja tarjoamaan. Aikuiskoulutuksen kautta korkeasti koulutettujen yrittäjyysaktiivisuutta voidaan lisätä.

Pohjois-Karjalassa toimii kolme korkeakoulutusta tarjoavaa organisaatiota, mutta korkeakoulutuksen osalta koulutusyhteistyö seudulla on ollut vähäistä ja seudulla ei toimi tällä hetkellä

korkeakoulutusta tarjoavia tahoja. Alueen korkeakoulutuksen tarpeeseen vastaa tällä hetkellä Itä-Suomen yliopiston avoimen yliopiston tarjonta muun muassa monimuoto- ja verkko-opintoina. Myös avoimen ammattikorkeakoulun ja Pohjois-Karjalan Kesäyliopiston tarjonta palvelevat aluetta. Täydennyskoulutuksen ja henkilöstökoulutusten osalta korkeakoulutoimijat toteuttavat muun muassa erikoistumisopintoja ja lyhytkurseja. Pohjois-Karjalan maakuntakorkeakoulun kautta seudulle pyritäänkin luomaan aikaisempaa parempaa ja tehokkaampaa koulutussyhteistyötä. Yhteistyön ja työnjaon avulla mahdollistetaan parempien palveluiden kehittäminen.

4.2. Seudullisen koulutuksen, osaamisen ja kehittämisen toimenpideohjelman toteutuminen 2008–2009

Outokummun seudun koulutuksen, osaamisen ja kehittämisen toimenpideohjelmaan (5.12.2007) kirjattiin joitakin koulutustarpeita, mutta koulutus- ja osaamistarpeet eivät hahmottuneet kovin tarkoiksi. Outokummun teollisuusyrityksissä selkeänä koulutustarpeena nähtiin työnjohtoon ja esimiestyöskentelyyn liittyvä osaaminen. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun avoimen ammattikorkeakoulun toteutuksena maakuntakorkeakoulu toi Outokumpuun työnjohtokoulutuskokonaisuuden lukuvuoden 2007–2008 aikana. Koulutuksessa oli 14 opiskelijaa merkittävimmistä outokumpulaisista yrityksistä. Toimenpideohjelmassa keskeisimpänä tarpeena kirjattiin aikuisopiskelijan neuvonta- ja ohjauspalvelujen kehittäminen alueen asukkaita palvelevaksi, mutta sen toteutuminen ei edennyt suunnitellusti.

4.3. Koulutustarpeet Outokummun seudulla 2010–2013

Tällä hetkellä Outokummussa ja Polvijärvellä koulutustarpeita ei nähdä ensisijaisessa roolissa, vaan kehittämistarpeiden huomioiminen on keskeisempää. Kehittämisen kautta on mahdollisuuksia nykyisessä taloudellisessa tilanteessa selviämiseksi ja eteenpäin pääsemiseksi. Osaamis- ja kehittämistarpeiden osalta on huomattava, että ne ovat erilaisia Polvijärvellä ja Outokummussa.

Niin kehittämisen kuin koulutuksenkin tarpeiden täyttämiseksi pyritään aikaan saamaan vaihteisia toteutuksia, jolloin pienistä toteutuksista ja käytännön tekemisestä muodostuu osaamisen kehittämiseksi suurempi kokonaisuus. Kehittämisen myötä tavoitteena on, että uutta, ennen toteuttamatonta koulutusta kehitetään vastavuoroisesti; piloteilla on mahdollista selvittää potentiaali ja mallit. Tuloksia voidaan hyödyntää eri kokonaisuuksia yhteen nivomalla ja kokemuksia vaihtamalla. Koulutus voi olla hyvinkin pienimuotoista.

Esiinnoitteita koulutustarpeita/-teemoja Outokummussa:

- Yritysten tervehdyttämiseksi järjestettävillä koulutuksilla olisi mahdollisesti kysyntää (mm. markkinointi, liiketoimintaosaaminen).
- Koulutukselle erityisesti alihankintayritysten muuntumistarpeeseen (alihankkijasta tuotetaloksi -teema) voisi olla kysyntää lähitulevaisuudessa (mm. markkinointikoulutus, -osaamisen kehittäminen, muuntuminen, tuotteen elinkaari).

- Kansainvälistymisen koulutusta (kansainvälinen kauppa, verkoston kansainvälistyminen, arjen kansainvälisyys).
- Palveluyrittäjien tukeminen perusasioiden koulutuksilla sekä teemoittaisilla koulutuksilla: yrittäjänä kehittyminen, liiketoiminta- ja atk-osaaminen, hyvinvointiasiat, palvelutaidot ja palvelualan kielikoulutus (erityisesti englanti).
- Palvelualan liiketoimintaosaamisen ja markkinoinnin kehittäminen koulutusteemana.
- Matkailualan kehittämiseksi tulevaisuudessa on koulutustarpeita.
- Työnjohto-/esimiesvalmennuksen uudelleen toteuttaminen/toistaminen esimerkiksi syksyllä 2010 (ja aiheeseen mahdollisesti jatkokoulutus).
- Kielikoulutukselle tarvetta yrityksissä toimiala- tai yrityskohtaisesti toteutettun, mutta myös esimerkiksi julkisella puolella (sisältöinä mm. palveluenglanti ja -venäjä, ja teollisuusyrityksissä perusenglanti). Toteutus voisi olla yhteistyössä PKAMK:n ja kansalaisopiston kanssa esimerkiksi syksyllä 2010. Erityisesti tarvetta
- Työhyvinvoinnin iltapäivän järjestäminen esimerkiksi keväällä 2010.

Koulutustarpeet Polvijärvellä:

- Polvijärven osalta koulutus- ja kehittämistarpeita kirjaavat yhdessä Pauli Vaittinen ja Pia-Riitta Pekkanen alkuvuodesta 2010, kun Polvijärven maaseutuyritysten selvityshankkeen tulokset ovat tiedossa.

4.3. Aikuisopiskelijan neuvonta ja ohjaus

Aikuisopiskelijan neuvonta- ja ohjauspalvelujen kehittämisen suunnittelua jatketaan seudulla. Korkeakoulutuksen ohjauspalvelut on mahdollista tuoda seudulle esimerkiksi muutaman tunnin päivystyskäytäntönä kerran tai kaksi kuukaudessa, ja seudullinen yhteistyökumppani toteuttaisi aikuisopiskelun neuvontaa muun neuvontatyön ohessa. Päivystystä tulee toteuttaa sekä Outokummussa että Polvijärvellä säännöllisenä toimintana. Mahdollisuudet yhteistyössä toteutettavan palvelun tuomiseksi paikkakunnille työ- ja elinkeinotoimiston yhteydessä selvitetään. Vaihtoehtoisesti palvelun mahdollistuminen Outokummussa toimivan ammattiopiston/aikuisopiston yhteydessä tulee selvittää.

Neuvonta-, ohjaus- ja tukipalveluiden kehittäminen tukee osaltaan koulutuksen näkyvyyden lisäämistä. Aktiivinen korkeakoulutusmahdollisuuksien ja -tarjonnan esiin tuominen sisältyy palvelukokonaisuuteen.

Jatkossa tavoitteena on, että yhteistyö AIVO-hankkeen Joensuun palvelupisteen kanssa tiivistyy ja sen toteuttamaa aikuisopiskelun neuvonta- ja ohjauskonseptia voidaan aikaisempaa

paremmin hyödyntää myös Outokummussa ja Polvijärvellä. Jalkautuminen suuntautuu yksilölliseen ohjaukseen ja neuvonnalla palvellaan niin yksilöitä kuin elinkeinoelämän toimijoitakin.

Selkeät neuvonta-, ohjaus- ja tukipalvelut esimerkiksi opintopiirityyppisen toiminnan rinnalla olisivat aikuiskoulutautumista hyvin selkeyttäviä ja ohjaavia keinoja. Opintojen ohjaaminen on erityisen tärkeää aikuisopiskelijoiden kohdalla, missä on otettava huomioon myös aiemman koulutuksen ja työuran vastaavuudet ja sisällöt opetussuunnitelmien osalta.

Toteutettavan palvelun kautta huomioidaan seudullisten koulutustarpeiden selvittämiseen liittyvät asiakokonaisuudet: koulutus- ja osaamistarpeita saataneen parhaiten esille toimijakohtaisten neuvotteluiden ja henkilökohtaisten keskustelujen kautta yhteistyössä esimerkiksi kehittämissyhtien edustajan kanssa. Tarpeet voitaisiin nostaa esille osana toimijan (yritys tai yhteisö) kokonaiskehittämistä ja kehittämissuunnitelmia.

5. T&K-TOIMINTA

Tutkimus- ja kehitystoiminnalla pyritään vastaamaan liiketoimintaan liittyvien haasteiden ratkaisemisessa. Samalla pystytään paremmin vahvistamaan paikallista yrityskantaa tulevaisuuden haasteiden varalle.

T&K-toiminnan käytännön toteuttamistavoista yksi ovat opiskelijatyöt. Opiskelijoiden tekemät opinnäytetyöt ja harjoittelujaksot sekä esimerkiksi erityisosaamista vaativien ongelmien ratkaisut antavat yrityksille uusia ajatuksia, osaamista ja vuorovaikutusta korkeakoulujen kanssa ja työpanosta. Näin toteutettunakin T&K-toiminta on hyvä linkki alueen ja koulutustoimijan välillä uusien suhteiden synnyttämiseksi.

Tutkimus- ja kehitystoiminnan keskeisten tehtävien toteuttamisessa koulutuskoordinaattorilla on keskeinen rooli. Seudullisen T&K-toiminnan edistämiseksi tarvitaan hyvää paikallistuntemusta ja henkilökohtaisia suhteita seudullisiin toimijoihin, mutta myös koulutustoimijoihin. Tavoitteena voidaan pitää T&K-verkoston luomista.

Outokummussa toteutettiin syksyllä 2009 T&K-toimintojen ja -palvelujen esittely- ja keskustelutilaisuus Synertec-yritysten ja korkeakoulujen välillä. Tilaisuuden tavoitteena oli käynnistää muutama jatkotoimenpide T&K-toiminnan osalta. Mallia on hyvä jalostaa jatkossa, ja mahdollisesti toteuttaa vastaavan tyyppiset tilaisuudet vuosittain.

Tällä hetkellä T&K-tarpeet ovat keskeisellä sijalla niin Outokummussa kuin Polvijärvelläkin. Osaamis- ja kehittämistarpeiden osalta on huomattava, että tarpeet ovat erilaisia Polvijärvellä ja Outokummussa.

Teemoja Outokummussa:

- Yritysten tervehdyttäminen on tällä hetkellä keskeinen kehittämiskohta (ja mahdollisesti tarvitaan myös koulutuksia, mm. markkinointiin, liiketoimintaosaamiseen liittyen).

- Kehittämistä tarvitaan alihankintayritysten muuntumistarpeeseen (esim. alihankkijasta tuotetaloksi -teema). Keskeistä niin teollisuusyrityksissä kuin pienyrityksissäkin.
- Palvelualan ja palvelujen kehittäminen sekä palveluyrittäjien tukeminen.
- Matkailualan kehittäminen (mm. oheispalvelut, perhematkailu tai elämysteollisuus).
- Verkoston kansainvälistymisen edistäminen koulutuksen avulla.
- Kolmannen sektorin toimintaan liittyvät kehittämistarpeet.
- Nuorten ja vastavalmistuneiden työttömyys uhkana työllisyystilanteen vaikeutumisen vuoksi.
- Teemana tulevaisuudessa myös monikulttuurisuus (maahanmuuttajat, kotouttaminen) ja kansainvälinen kaupankäynti.

Teemoja Polvijärvellä:

- Pienten yritysten koulutus-, osaamis- ja kehittämistarpeiden kartoittamiseksi toteutettu pilotti Polvijärvellä.

6. INNOVAATIOTOIMINTA

Innovatiivisuus, uuden luominen ja uusien mahdollisuuksien näkeminen on jatkuva haaste yrityksille ja niiden henkilöstölle. Ideat ja keksinnöt eivät kuitenkaan vielä tee yrityksestä innovatiivista, vaan yrityksen on osattava myös kehittää ja jatkojalostaa ne valmiiksi tuotteiksi, prosesseiksi tai toimintatavoiksi.¹²

Innovaatiotoiminta Pohjois-Karjalan maakuntakorkeakoulun seudullisessa toiminnassa vahvistuu Savonia-ammattikorkeakoulun ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun ISAT-yhteistyön myötä. Myös Itä-Suomen yliopistolla on jatkossa vahva rooli seudullisen innovaatiotoiminnan käynnistämässä ja kehittämisessä. Innovaatiotoiminnan kehittäminen ja suuntaminen maakuntakorkeakoulun puitteissa voisi tulevaisuudessa olla innovaatioaihioiden keräämistä ja niiden tunnistamista sekä potentiaalisten ideoiden eteenpäin viemistä.

Erityisesti teollisuusyrityksissä voidaan innovaatioiden myötä saada uusia näkymiä tuotantoon ja markkinointiin. Innovaatioita voidaan hakea esimerkiksi tuotantoprosessin sivutuotteiden jatkojalostamiselle ja tuotteistamiselle sekä alihankkijayritysten tuotannon vahventamiseksi ja laajentamiseksi. Palvelutoiminnan osalta puolestaan esimerkiksi ikääntymiseen ja ikärakenteen muutokseen liittyvät ratkaisut ovat tärkeitä tulevaisuudessa. Erityisesti sosiaali- ja terveysalan palvelutuotannon voidaan katsoa kaipaavan tarkastelua innovatiivisten ja tehokkaiden ratkaisujen löytämiseksi.

¹² TEKES. 2009.

TOTEUTTAMISOSA

KOULUTUSTOIMINTA

Outokumpu:

- **Kevät 2010** (17.3.2010?)
Työhyvinvoinnin iltapäivä: toteutus esim. yrittäjäillan yhteydessä (toteutus maakunta-korkeakoulu yhteistyössä Josekin ja yrittäjien kanssa / esim. 2 x 45 min. alustus aiheeseen, keskustelua ja ajatusten vaihtoa)
- **Syksy 2010**
Työnjohto-/esimiesvalmennus -opintokokonaisuuden uudelleen toteuttaminen, ja aiheeseen mahdollisesti jatkokoulutus kevät 2011 tai syksy 2011 (toteutus avoimen amk:n kautta aiemmalla mallilla)
- **Syksy 2010**
Kielikoulutusta: sis. mm. perusenglanti teollisuusyrityksille ja palveluenglanti ja -venäjä palvelu- ja matkailualalle sekä julkiselle sektorille
- Ajankohta? Tarve?
Yritysten tervehdyttämiseksi koulutusta: sis. mm. markkinointi, liiketoimintaosaaminen
- Ajankohta? Tarve?
Alihankintayritysten muuntumistarpeeseen koulutusta (alihankkijasta tuotetaloksi -teema): sis. mm. markkinointikoulutus, -osaamisen kehittäminen, muuntuminen, tuotteen elinkaari
- Ajankohta? Tarve?
Kansainvälistymisen koulutusta: teemat esim. kansainvälinen kauppa, verkoston kansainvälistyminen, arjen kansainvälisyys
- Ajankohta? Tarve?
Palveluyrittäjän tukemisen koulutukset: teemoittain esim. yrittäjänä kehittyminen, liiketoiminta- ja atk-osaaminen, hyvinvointiasiat, palvelutaidot ja palvelualan kielikoulutus (erityisesti englanti)
- Ajankohta? Tarve?
Palvelualan liiketoimintaosaamisen ja markkinoinnin kehittäminen koulutusteema
- Ajankohta? Tarve?
Matkailualan kehittämisen koulutukset

Polvijärvi:

- Ajankohta? Tarve?

T&K- ja INNOVAATIOTOIMINTA

Teemoja Outokummussa:

- Yritysten tervehdyttäminen
Miten? Milloin?
- Alihankintayritysten muuntumistarve
Miten? Milloin?
- Palvelualan ja palvelujen kehittäminen sekä palveluyrittäjien tukeminen
Miten? Milloin?
- Matkailualan kehittäminen
Miten? Milloin?
- Verkoston kansainvälistymisen edistäminen
Miten? Milloin?
- Kolmannen sektorin toimintaan liittyvät kehittämistarpeet
Miten? Milloin?
- Nuorten ja vastavalmistuneiden työttömyys
Miten? Milloin?
- Monikulttuurisuus
Miten? Milloin?
- Kansainvälinen kaupankäynti
Miten? Milloin?

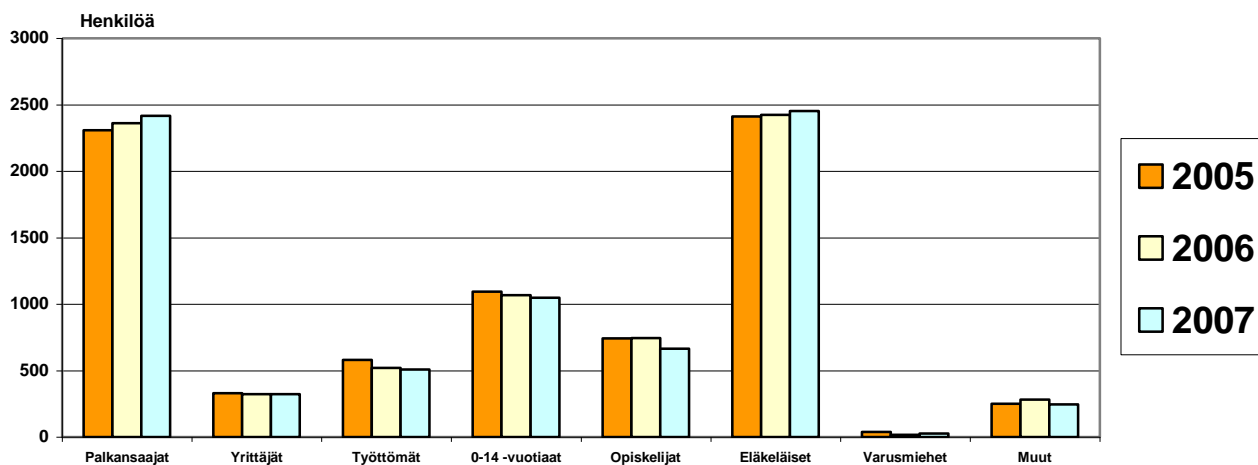
Teemoja Polvijärvellä:

- ➔ Pienten yritysten koulutus-, osaamis- ja kehittämistarpeiden kartoittamiseksi toteutettu pilotti Polvijärvellä.
-

LIITE 1

Väestön pääasiallinen toiminta Outokummussa ja Polvijärvellä vuosina 2005–2007

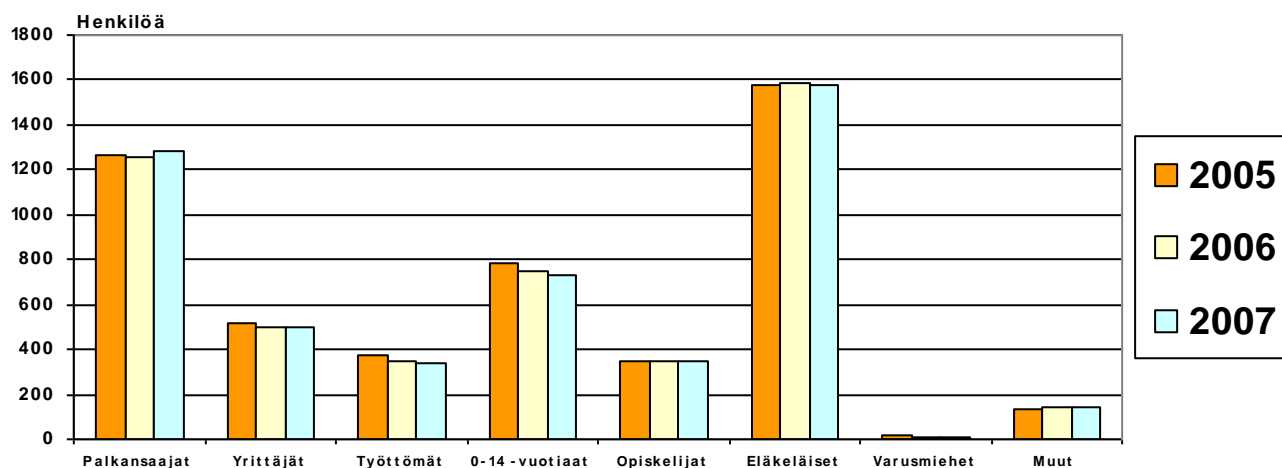
Outokumpu: Väestön pääasiallinen toiminta

Lähde: Tilastokeskus

Polvijärvi: Väestön pääasiallinen toiminta

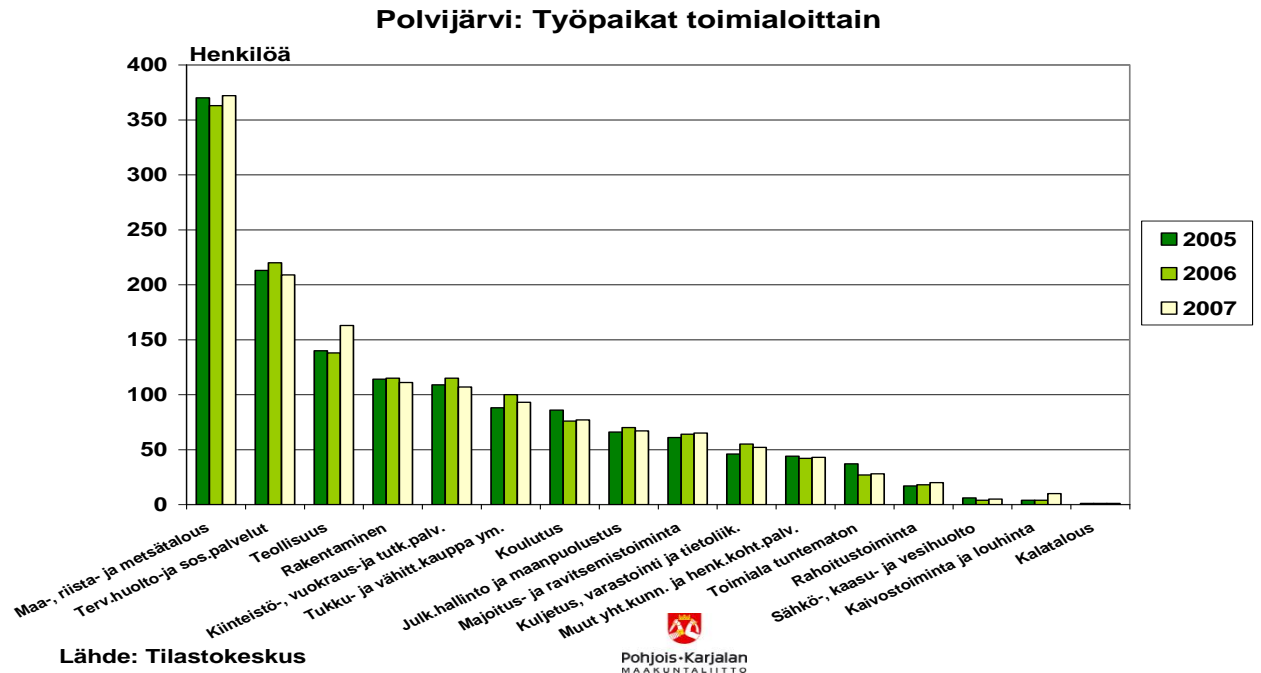
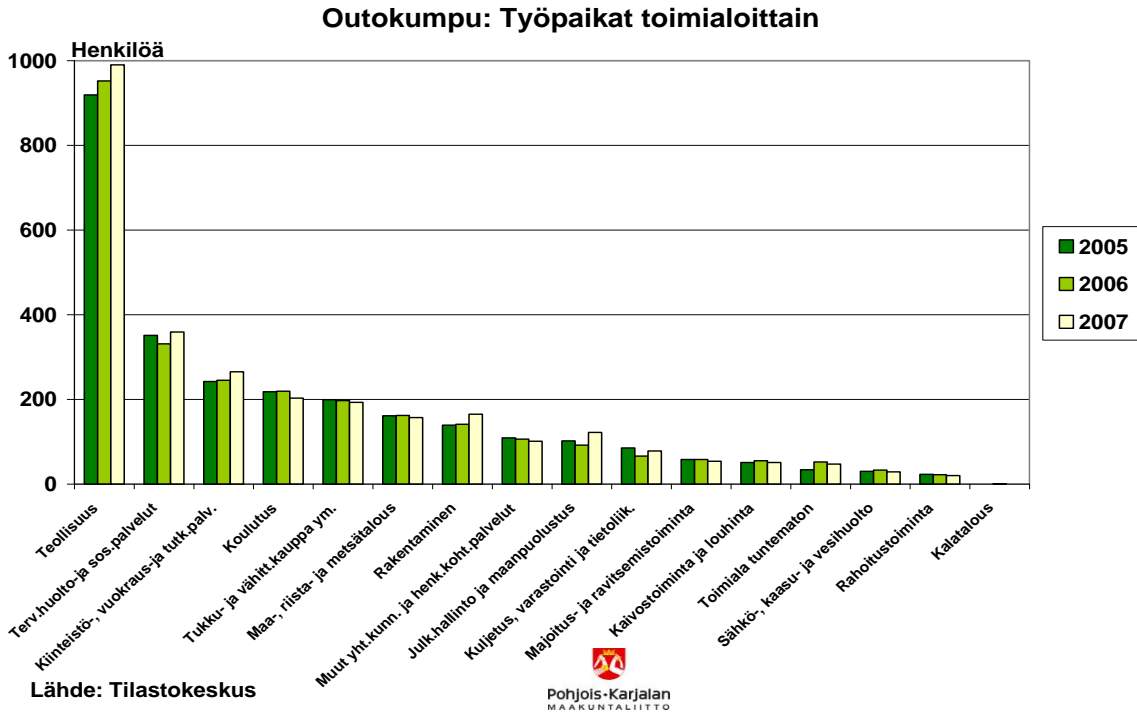

Lähde: Tilastokeskus

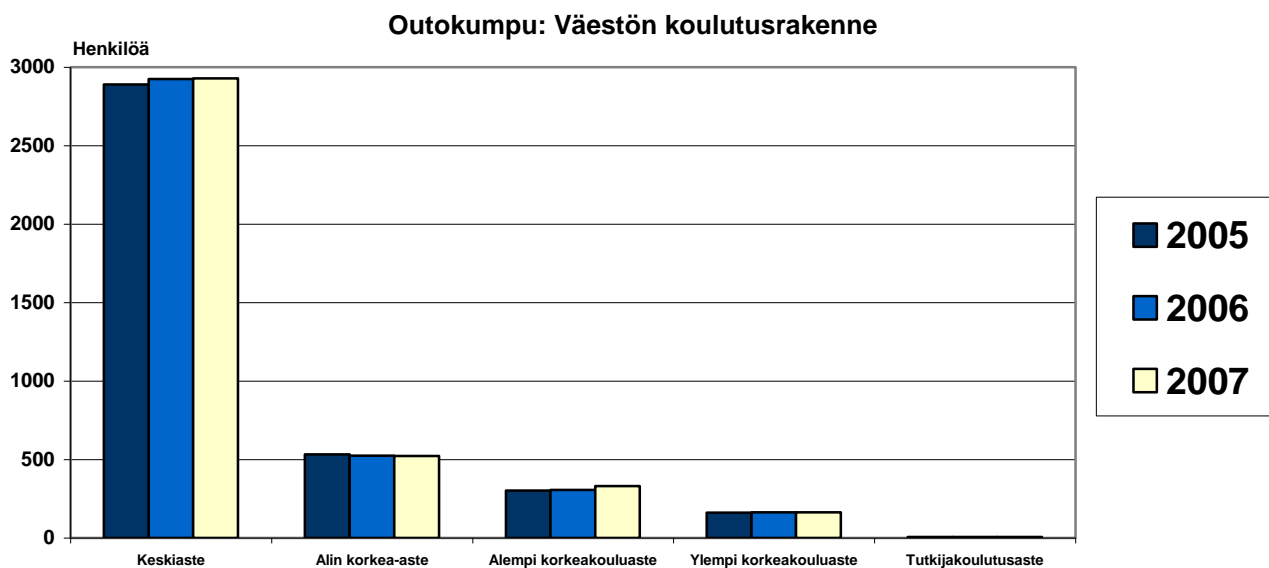
LIITE 2

Outokummun ja Polvijärven työpaikat toimialoittain vuosina 2005–2007

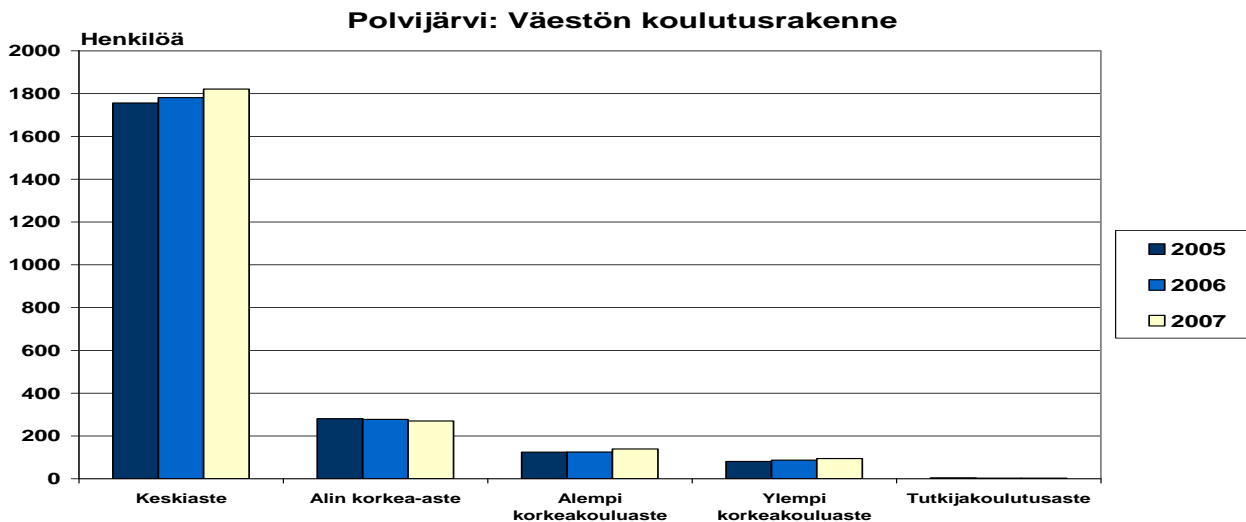

LIITE 3

Outokummun ja Polvijärven väestön koulutusrakenne vuosina 2005–2007

Lähde: Tilastokeskus

Lähde: Tilastokeskus

LIITE 4

Pohjois-Karjalan maakuntakorkeakoulun toimintamalli

LIITE 5

Seudullinen ohjausryhmä – Outokumpu ja Polvijärvi Pohjois-Karjalan maakuntakorkeakoulu

Jäsenet:

Tölli Raimo (yritysneuvoja)	JOSEK Oy
Eskelinen Eero	Pohjois-Karjalan kauppakamarin paikallisvaliokunta
Harinen Aino (johtaja)	Pohjois-Karjalan Kesäyliopisto
Heikura Juha (toimitusjohtaja)	Outokummun seudun teollisuuskylä Oy
Hiltunen Airi (rehtori)	Outokummun lukio
Hyvönen Pekka (kaupunginjohtaja)	Outokummun kaupunki
Kallberg Kari (projektipäällikkö)	Pohjois-Karjalan maakuntakorkeakoulu
Karhapää-Puhakka Satu (suunnittelija)	Joensuun yliopiston täydennyskoulutuskeskus
Lappalainen Seppo	Synertec/Valukumpu Oy
Mustonen Janne	Outokummun yrittäjät
Neuvonen Lasse (kehittämisjohtaja)	Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu
Orenius Jukka (sivistysjohtaja)	Outokummun kaupunki
Pekkanen Pia-Riitta (suunnittelija)	Pohjois-Karjalan maakuntakorkeakoulu
Pirttilä Elisa (rehtori)	Pohjois-Karjalan ammattiopisto / Outokumpu
Puustinen Timo (vararehtori)	Joensuun seudun kansalaisopisto
Saikkonen Olli	Outokummun yrittäjät
Vaittinen Pauli (kunnanjohtaja)	Polvijärven kunta
Vepsäläinen Jarmo	Joensuun seudun työ- ja elinkeinotoimisto